Rok V. 1858. № 45.

TYGODNIK ROLNICZO-PRZEMYSŁOWY

wydawany przez c. k. Towarzystwo gospodarczo-rolnicze Krakowskie.

Wychodzi w Krakowie raz na tydzień. Cena przedpłaty: półrocznie złr. 2 kr. 30 mk., rocznie złr. 5 mk. Na prowincji, z przesyłką półrocznie złr. 3, rocznie złr. 6 mk. Pieniądze prenumeracyjne nadsyłane być mają *franco* pocztą pod adresem: **do Redakcji Tygodnika rolniczo-przemysłowego** w Krakowie, w biórze c. k. Towarz. gosp. rolniczego, przy ulicy Szewskiéj Ner 335/6 z wyrażeniem: *pieniądze prenumeracyjne*, gdzie również adresowane być winny *franco* wszelkie zgłoszenia się przedmiotu pisma tego dotyczące. W Królestwie Polskiém przyjmują przedpłatę wszystkie Urzęda pocztowe za cenę półroczną rs. 3 kop. 8.

LISTA VIII.

składek wniesionych do kassy c. k. Towarzystwa gospodarczo-rolniczego Krakowskiego na szkołę praktyczną gospodarstwa wiejsk.

W Biórze Towarzystwa:

Wielogłowski Walery Czł. Komit. Towarz. gosp. roln. krakowskiego . . . . w bank. austryack. złreńsk. 25
(drugą ratę zobowiązanéj składki jak Lista I.)

Zebrane i złożone przez Czł. Kom. Walerego Wielogłowskiego.

Jastrzębski Jan włościanin w Przegini duchownéj w W. X. Krakowsk. w bank. a. złreńsk. 10
X. Kowalski Józef kanonik i proboszcz w Czernichowie . . . . „ 10
Kasperkiewicz Józef włościan. i propinator w Rybny . . . . „ 10

Zebrane i złożone przez Czł. Tow. Dyzmę Chromego.

a) Chromy Dyzma Czł. Tow. pełnomocnik dóbr Hrab. Tenczyńsk. w W. X. Krakow. złreńsk. 100
Frank von Frankenberg Franciszek c. k. Naczelnik powiatu Krzeszowickiego . . „ 10
Miller Henryk stolarz z Krakowa . . . . „ 10
Heumann Izydor kontrolor kopalni w Mirowie . . . . „ 10
Bernacki Józef gwoździarz z Sulkowic . . „ 10
Tokarski Władysław Agent Towarz. Ognio. w Krakowie . . . . „ 10
Gołęberski Ferdynand właśc. dóbr Bolechowic . . . . „ 25
Like Leon właśc. dóbr Ujazdu . . . . „ 10
Braun Edward właśc. dóbr Sanki . . . . „ 10
Konopka Roman Czł. Tow. właśc. dóbr Tomaszowic 0
Konopka Julian Czł. Tow. właśc. dóbr Modlnicy . . . . złreńsk. 10
Kawski Jan c. k. Komisarz Straży Skarbow. w Krzeszowicach . . . . „ 10
Achinger Ignacy właśc. dóbr Rząski . . . „ 10
Lange Gustaw inspektor hut w Antonienhüte w Szląsku pruskim . . . . . . „ 10
Kwasek Elżbieta dzierżawcz. Morawicy . „ 10
Kadłubowski Jan Kanty dzierż. Rusocic „ 10
Bossowski Fabian oficjalista hr. Tenczyńskiego . . . . „ 10
Pritel Wacław piwowar w Tenczynku . . „ 12
Gajdzic Teodor oficjalista w Hr. Tenczyńskiém . . . . „ 10
Sichenius Alexander maszynista w browarze Tenczyńskim . . . . „ 10
Purmann Ferdynand oficjalista buchalter. Zakładów w Tenczynku . . . . . . „ 10
Kuhn Józef przedsięb. i majster ciesielski w Krakowie . . . . „ 10
Zakrzewski Alexander rządca dóbr z Król. polskiego . . . . „ 10
Reichenberg Ludwik inspektor kopalń w Tenczynku . . . . „ 10
X. Koliński Sebastian proboszcz w Zalesiu „ 10
Baumann Antoni budowniczy w Krzeszowicach . . . . „ 10
Kopeczny Franciszek oficjalis. przy hucie żelaz. w Suchy . . . . „ 10
Stelik Edward kamieniarz w Krakowie . „ 10
Dunajewski Albin w Krakowie . . . . . „ 10
Kozłowski Franciszek naczelny rachmistrz JW. hr. Adama Potockiego . . . . . „ 10
Wachsmann Salomon kupiec w Krakowie „ 10
Rau Wihelm obywatel z Wrocławia . . . „ 100
Mikucki Stanisław rządca dóbr w Porębie „ 10
Majewski Józef kassier Hr. Tenczyńskiego „ 10
Hilaszek podsteiger kopalni w Mirowie . „ 10
X. Gradowski Mikołaj proboszcz w Nowéjgórze . . . . „ 10

Maszewski Anatol z Smolic w obwodzie Wadowickim . . . . złreńsk. 10
Ziembowski Alex. bronzownik w Krakowie „ 10
Rybacki Teofil aptekarz w Krzeszowicach „ 10
Kuźnikowski Jan ślusarz w Krakowie . . „ 10
Żurowski Wilhelm blacharz . . . . . . „ 10
Glas Jakób starozakonny z Trzebini. . . „ 10
Kluczycki Franciszek Sekretarz JWgo hr. Adama Potockiego . . . . „ 10
Boehm Franciszek budowniczy w Krzeszowicach. . . . . „ 10
Koliszer Maurycy dyrektor Zakładów w Tenczynku . . . . „ 40
Markiewicz Ignacy reprezentant dóbr Hr. Tenczyńskiego . . . . „ 2
Kronenbuch Jan mechanik przy zakładach w Tenczynku. . . . . „ 1
Borkowski Stanisław kontrolor przy zakładach w Tenczynku . . . . „ 2
Leinzeig Pinkas kupiec z Krakowa . . . „ 5
Czeladź z browaru w Tenczynku. . . . „ 7
Lenda Piotr stróż przy browarze w Tenczynku . . . . złr. — kr. 40
Szancer Maxymilian praktyk przy Zakładach w Tenczynku . . . . . . „ 1 „ —
Timberger . . . . „ 2 „ —
Moser Jan c. k. naczelnik powiatu w Wadowicach. . . . . „ 2 „ —
Drelinkiewicz Teofil leśniczy dóbr Hr. Tenczyńskiego . . . . „ 2 „ —
X. Michalski Jan proboszcz w Spytkowicach. . . . . „ 2 „ —
Łojasiewicz Ludwik. . . . . „ 1 „ —
Kern Antonina właśc. folwarku Lipowa „ 1 „ —
Bogusławski Józef z Spytkowic. . . . „ 1 „ —
Nocuta Stanisław włościanin w Spytkowicach. . . . . „ — „ 30
Smigut Jan włościanin w Bachowicach. „ — „ 30
Drozd Jan „ „ „ — „ 30
Baster Walenty „ „ „ — „ 30
Haas drenarz w Krzeszowicach . . . . „ 2 „ —
Teisler bażantarnik „ . . . . „ 2 „ —
Kotomaźny muzykus „ . . . „ 2 „ —
Warchał Lorenz łączny „ . . . . „ — „ 30
Bulka Franciszek pilarz „ . . . . „ — „ 15
Chahelski Antoni stróż magaz w Bachowic. „ — „ 15
Janikowski Mich. stróż cegielni „ „ — „ 30
Florkiewicz dzierżawca Zalasa . . . . „ 1 „ —
Mettner stolarz w Krzeszowicach . . . „ 2 „ —
Wyrobnicy w Krzeszowicach, składkujących 11 razem . . . . „ 1 „ 56
Bogacki szklarz w Krzeszowicach „ — „ 30
Szostak Wojciech kowal „ „ — „ 30
Maciejowski Stanis. slusarz „ „ — „ 15
Gwizdała Jędrzéj wyrobnik z Nowéjgóry . . . . „ — „ 15
Gmina Krzeszowice . . . . „ 10 „ 1
„ Nowéj-góry . . . . „ 8 „ —
„ Modlnicy . . . . „ 15 „ —
„ Zalas . . . . „ 4 „ 8
„ Ujazd . . . . „ 1 „ 12
„ Wola-filipowska . . . . „ 4 „ —
„ Regulice . . . . „ 9 „ 36
„ Mirów . . . . „ 1 „ —
„ Rudawa. . . . . „ 4 „ 15
„ Poręba . . . . „ 5 „ —
„ Modlniczka . . . . złr. 2 kr. 54
„ Czatkowice . . . . „ 4 „ —
„ Rudno . . . . „ 4 „ —
„ Okleśna . . . . „ 3 „ —
„ Brzezie-narodowe. . . . . . . „ 2 „ 24
„ Miękinia . . . . „ 6 „ —
„ Nieporaż . . . . „ 1 „ 36
„ Filipowice. . . . . „ 2 „ —
„ Karniowice . . . . „ 2 „ —
„ Sielec. . . . . „ 3 „ —
„ Zbik . . . . „ 1 „ 30
„ Alwernia . . . . „ 3 „ —
„ Sanka . . . . „ 5 „ 33½
„ Brzezinka . . . . „ 4 „ —

b) *Wydział Ekonomiczny dóbr Hr. Tenczyńskiego*:

z Krzeszowic — Krzyszkowski Franciszek, dyspozytor . . złr. 5 kr. —
„ Czeladź. . . . . „ 1 „ 30
z Pisar — Krzyszkowski Ludwik Czł. Tow. dyspozytor i Czeladź składkujących 21 . . . . „ 18 „ —
z Grojca — Wenecki Ignacy dyspozytor „ 1 „ —
Czeladź, składkujących 10. . . . . „ 2 „ 30

c) *Wydział Ogrodu dóbr Hr. Tenczyńskiego*:

Poleśny Antoni Nadogrodnik . . . . . złr. 2 kr. —
Poleśny Alojzy ogrodnik szczepów . . „ 1 „ —
Wojtych Adolf „ jarzyn . . . „ — „ 34
Klur Ignacy subjekt ogrodowy . . . . „ 1 „ —
Cekira Szymon ogrodniczek . . . . . „ — „ 30
Sulikowski Walenty „ . . . . „ — „ 30
Banach Ignacy „ . . . . „ — „ 30
Strasberger Antoni „ . . . . „ — „ 30
Błażek Michał „ . . . . „ — „ 30
Kołaczyński Tomasz „ . . . . „ — „ 30

d) *Wydział Lasowy dóbr Hr. Tenczyńskiego*:

Stilkr kontrollor . . . . złr. 5 kr. —
Beck nadleśniczy . . . . „ 5 „ —
Köck geometra . . . . „ 2 „ —
Bartmański adjunkt . . . . „ 1 „ —
Leśnictwo Kopieckie, składkujących 121 „ 33 „ 28
„ Pisary „ 8 „ 5 „ 15
„ Myślachowskie „ 24 „ 18 „ 46

e) *Wydział Górniczy dóbr Hr. Tenczyńskiego*:

Kopalnia Tenczynek — Kloszek steiger złr. 1 kr. —
Robotnicy kopalni składkujących 76 „ 22 „ 54
„ Mirów — Just Franciszek karbowy . . . . . . „ — „ 15
Michalik Kazim. stróż „ — „ 15
Knapik Jędrzéj . . . „ — „ 10
Mostowski Jan . . . . „ — „ 10
Robotnicy kopalni, składkujących 52 . . . . . „ 29 „ 23
„ Rudzińska — Robotnicy, składkujących 32 . . . . . „ 16 „ 39
„ Lgota i Galman — Robotnicy, składkujący 471 . . . „ 114 „ 56

Kopalnia Siersza *a*) Robotnicy kopalni Elżbiety i Izabelli, składkujący 215 . . . zł. 53 kr. 45
b) Robotnicy kopalni Karola i Franciszka składkujących 29 . . . . złr. 7 kr. 15
c) Robotnicy kopalni Zofii składkując. 41 złr. 10 kr. 15
d) Robotnicy kopalni Artur, składkuj. 24 . . złr. 6 kr. — } złr. 77 kr. 15

Z Bohrlochu górnicy . . . . „ 4 „ 15

f) *Ze składek zebranych przez Wgo Jana Kawskiego c. k. komissarza Straży Skarb. w Krzeszowicach.*

Menschek Franciszek c. k. Dyrektor Urzędu Cłowego w Krakowie	złr.	1 kr.	—
Protasiewicz Stanisław c. k. komis. Straży Skarbowéj w Krakowie.	„	1 „	—
Horring Franciszek c. k. poborca urzędu cłowego w Szczakowie	„	1 „	—
Latte Jan c. k. nad-respicient straży skarbowéj w Krzeszowicach	„	1 „	—
Topitko Mich. c. k. respic. str. sk. w Krzesz.	„	— „	30
Albertowski Felix „ „ „	„	— „	20
Łoziński Teofil „ „ „	„	— „	20
Wyżykowski Maxymil. „ „ „	„	— „	20
Krajewski Leopold „ „ „	„	— „	20
Smiechowski Jan „ „ „	„	— „	20
Melczyk Adolf „ „ „	„	— „	20
Cegielski Grzegórz „ „ „	„	— „	20
Swatoń Jan „ „ „	„	— „	20
Wojucki Józef „ „ „	„	— „	20

Summa listy VIII. w gotowiznie złr. 1259 k. 50½
w papier. banku polsk. . złp. 40 gr. —

Dodawszy do tego summę listy I, II, III, IV, V, VI i VII wniesiono dotąd ogółem:

w gotowiznie . . . . . . złr.	6,565	kr.	2½
w oblig. indemniz. . . . . „	12,900	„	—
w oblig. pożycz. narod. . „	360	„	—
w papier. banku król. pol. złp.	1,514	gr.	20
w listach zast. król. pol. „	1,000	„	—
w złocie . . . . . duk.	3		
w talarach prusk. srebr tal.	2		
w talarach sask. srebr. . tal.	1		
w rublach srebr. ross.. . rub.	2		
w monecie pols. srebr. . złp.	5		

Kraków d. 3 grudnia 1858 r.

Z c. k. Towarz. gosp. roln. Krakowskiego.

Prezes

Michał Badeni.

Sekretarz

Marcelli Jawornicki.

O WYSTAWIE W JAŚLE

r. 1858.

(Dokończenie—patrz Ner 44 Tyg.).

D) Machiny i narzędzia rolnicze.

		Cena złr.	kr.
I.	*p. Władysława Gałaszewskiego* z *Targowisk*:		
	1. Podskibowiec	15	—
	2. Extyrpator	18	—
	3. Pług nakoleśny z okładnicą żelazną laną i lemieszem stałoném	15	—
	4. Ruchadło z ostrzem stalonémi . .	12	—
	5. „ z trzósłem	12	—
	6. „ zwykłe.	10	—
	7. Plewiacz	10	—
	8. Pług do okopywania	15	—
	9. Brona do pielenia	6	—
	10. „ angielska żelazna z wagą .	18	—
	11. „ do pérzu	9	—
	12. kolce do pługa na żelaznych osiach z regulatorem, wicią i sworzniem	8	—
	13. kolce do pługa na drewnianych osiach z regulatorem, wicią i sworzniem	6	—
	14. Wóz kompletny na drewnianych osiach	50	—
	(takiż na żelaznych osiach kosztuje)	60	—
II.	*Jana Wilczyńskiego* kowala W. Lissowieckiego z *Niegłowic* pod Jasłem.		
	1. Ruchadło z kolcami	15	—
III.	*Bartłomieja Ganczarskiego* kowala w *Orlu* obw. Tarnowskim:		
	1. Extyrpator cały z kutego żelaza .	45	—
	2. kompletny wóz fornalski na żelaznych osiach	90	—
IV.	*p. Józefa Fosiewicza* z *Rzeszowa:*		
	1. Młocarnia do wszelkiego zboża z kieratem	325	—
	2. Sieczkarnia o 3ch nożach z lanego żelaza	115	—
	3. Młynek do śrótowania zboża. . .	75	—
	4- Drapacz trójkątny do wyciągania pérzu etc.	20	—
V.	*p. Teofila Ostaszewskiego* z *Wzdowa*:		
	Pompa przenosna	20	—
VI.	*Braci Podgórskich* machinka do robienia masła.	12	—
VII.	*Grechowicza* ślósarza z *Jasła*		
	2 zamki francuzkie do drzwi pokojowych po.	5	—
	2 zamki kryte do drzwi pok. po .	5	—
VIII.	*p. Lisowiecki* z *Niegłowic* przedstawił:		
	Model pługa Hohenheimskiego.		
	Siewnik holenderski ręczny.		
	Rurę elastyczną do ratowania wzdętego bydła.		
IX.	*p. Xawery Skrzyński*		
	Pług czyli ruchadło Nassauskie sprowadzone na model.		

*

E) Płody rolnicze, ogrodowe, leśne i przemysłowe.

I. *p. Kazimierza Gorajskiego* z *Umieszcza* obw. Jasielski
Pszenica biała ozima.
Owies Sybiryjski.

II. *p. Franciszka Trzecieskiego* z *Gorajowic* obw. Jasielsk.
Żyto olbrzymie jare.
Kalafiory i szparagi.

III. *p. Petrowicza* z *Przybówki* w obwodzie Jasielskim
Tatarka biała zwana srebrna, któréj korzec waży 150 ℔. wiéd.
Sztuka sukna na derki, z sierści bydła rogatego, wyrób Michała Wojdy włościanina z Wojaszówki, łokci 24 kosztuje złr. 4 kr. 40.

IV. *p. Tarnawskiego* z *Kozłówka*
Żyto zwykłe — pszenica — orkisz — Jęczmień — groch — owies.

V. *p. Teofila Ostaszewskiego* ze *Wzdowa.*
Rury drenowe trojakiéj wielkości.
Cegła maszynowa wydrążona o 2ch otworach.
Takaż cegła o 6ciu otworach.
Pszenica jednego gatunku, siana na trzech polach. Kalafiory.

VI. *p. Władysława Gołaszewskiego* z *Targowisk*:
Kopa gontów 10 kr.
Tarcice 2° długie 2½′ szér. 2″ grube.

VI. *p. Ignacego Łukasiewicza* aptekarza w *Jaśle*:
1. Oléj skalny surowy zwany przez lud ropą, z *Bobrki* w obw. Jasielskim garniec 24 kr.
Z tego oleju wyrobione:
2. Kamfina do oświetlania, garn. złr. 2 kr. 40.
3. Oléj tłusty do smarowania machin, skór etc Ctr. złr. 16 czyli garniec złr. 1.
4. Maź do smarowania osi tak drewnianych jak żelaznych; rozgrzana i użyta do napuszczenia dachów, parkanów i wszelkich narzędzi i sprzętów drewnianych, zabezpiecza je od gnicia i robactwa. Ctr. złr. 8, garniec 30 kr.
5. Asfalt. Stopiony i zmięszany z ¼ wapna niegaszonego sproszkowanego i ¼ grubego a suchego piasku, daje massę na podłogi w sieniach; korytarzach i t. d. słupy nim nasmarowane nie gniją w ziemi; warstwa asfaltu dana na fundamentach budynku murowanego nie dopuszcza do ścian wilgoci i t. d.— Ctr. kosztuje 20. złr.
6. Gudrina, będąca rodzajem miększego asfaltu Ctr. złr. 16.

VIII. *p. Franciszka Trzecieskiego* z hamerni w *Ujściu ruskiém*:
Blacha kuta do pługa
5 sztab czyli centnar żelaza kwadratowego
6 „ „ „ „ podkowiastego
3 sztaby czyli Ctr. żelaza ryfowego (obręczowego.

IX. z Hamerni państwa *Kontow* w obw. Jaśielskim. *Hr. Mitrowskiego*:
2 blachy pojedyńcze do pługów
Żelazo na ryfy do kucia kół
„ „ podkowy
„ „ gwoździe do bron.

X. Od p. *Pilińskiéj* z *Tarnowca* w obw. Jasielskim
Obwarzanki pieczone przez włościankę w Tarnowcu.

Dnia 28 maja a drugiego wystawy w rannych godzinach powołała Komissja członków Towarzystwa gospodarskiego tu obecnych w liczném gronie na posiedzenie, w celu wybrania Sędziów do rozpoznania bydła, koni, płodów roln. machin i narzędzi gospodarskich na wystawie będących, a następnie do przyznania nagród w medalach i pochwałach publicznych właścicielom celujących przedmiotów. Według jednogłośnéj uchwały zgromadzonych wybrani zostali następujący Sędziowie wystawy, mianowicie:

a) do ecenienia *koni*: hr. Cezar Męciński, Edward Dzwonkowski, Franciszek Straszewski.
b) do oceniania *bydła*: Ludwik Szumańczowski, Ludwik Tabaczyński, Karol Klobasa.
c) do *owiec*: Tytus Trzecieski, Apolinary Lewartowski, Konstanty Bilski.
d) *do narzędzi i płodów rolniczych*: hr. Fr. Wiesiołowski, hr. Wincenty Bobrowski, Antoni Lisowiecki.

Sędziowie ci przystąpili niezwłocznie do wykonania poleconéj sobie czynności, a po szczegółowém rozpoznaniu wszelkich przedmiotów na wystawie znajdujących się, spisali swoje sprawozdania, i kandydatów do nagród przedstawili Komisji. Tegoż dnia po południu odbyto próbę orki na polach Gorajowickich.

Dnia 29 maja a ostatniego wystawy ogłoszonym został w obec tłumnie zgromadzonéj pnbliczności rezultat wystawy, z rozpoznania i osądzenia poprzedniego dnia wynikły; skutkiem którego przyznano:

Za chów **koni**:

P. *Eugeniuszowi Stojowskiemu*, którego konie krwi angielskiéj odznaczają się pięknym wzrostem i silną budową, równie jak wzorowém utrzymaniem tak matek ze źrebiętami jak i obiecującéj młodzieży, **Medal.**

P. *Ludwikowi Gorajskiemu* za dwa ogiery od córek *Benissara* po *Kapitale*, mianowicie zaś za ogiera arabskiéj krwi *Bagdali*, **Medal.**

P. *Kazimierzowi Gorajskiému* za piękną i wzorowo utrzymaną liczną młodzież krwi angielskiéj i arabskiéj **Pochwałę.**

Na zaszczytną wzmiankę zasłużyły konie p. *Ludwika Tabaczyńskiego* i p. *Kwiatkowskiego* z Wolicy.

Za chów **bydła**:

P. *Teofilowi Ostaszewskiemu* za bydło rassy Berneńskiej zrodzone i wyhodowane u niego we Wzdowie,

między którém odznaczał się szczególniéj *buhaj* czteroletni gniady, niezwykłą zaś w téj rasie mléćznością *krowa* czerwono-srokata; głównie jednak za całą wzorową hodowlę bydła, od lat przeszło dwudziestu wytrwale i umiejętnie prowadzoną, przyznali Sędziowie **Medal**. Gdy wszelako p. Ostaszewski oświadczył delegowanéj komisji, iż, posiadając już, prócz wielu innych krajowych i zagranicznych, medal za chów bydła udzielony mu w r. 1853 przez Towarzystwo rolnicze Krakowskie, zrzeka się tym razem tej nagrody na korzyść innych wystawców; Komisja czyniąc zadosyć temu życzeniu i przychylając się do jednozgodnéj w téj mierze opinji Sędziów, postanowiła udzielić p. Ostaszewskiemu **Pochwalny dowód** uznania znakomitych zasług położonych przez niego, nietylko we własnéj hodowli, ale téż przez wpływ jaki hodowla ta wywarła na uszlachetnienie rassy bydła, nawet między włościanami, w rozległéj okolicznéj przestrzeni kraju. Udzielona tedy obecnie p. Ostaszewskiemu Pochwała, wedle zasad przez nasze Towarzystwo przyjętych, wyższe od Medalu stanowi odznaczenie.

Hr. Adamowi Potockiemu za buhaja czystéj krwi holenderskiéj wyhodowanego w *Orlu* obw. Tarnowskim, przyznano **Medal**.

P. *Władysławowi Kaczkowskiemu* z *Kalembiny* za nader staranną hodowlę bydła, któréj dał niezaprzeczone dowody, przedstawiając 4 sztuki pochodzące z krzyżowania rasy krajowéj z Berneńską, między któremi odznacza się szczególniéj krowa pięcioletnia, przyznano **Medal**.

P. *Rudolfowi Reitzenstein* z *Trześniowa* za staranną hodowlę, udowodnioną przedstawieniem kilkunastu sztuk szczególnie pięknego bydła, pochodzącego z krzyżowania rassy krajowéj z Berneńską, przyznano również **Medal**.

Pochwały przyznano:

P. *Karolowi Nitsche* z *Czudca* za umiejętne krzyżowanie rassy holenderskiéj z berneńską, którego rezultat okazał w kilku sztukach pięknego jałownika.

P. *Franciszkowi Trzecieskiemu* z *Gorajowic* za pomyślnym skutkiem uwieńczone krzyżowanie rassy krajowé z holenderską.

P. *Stanisławowi Kotarskiemu* z *Brzysk* za rzeczywiste zalety bydła pochodzącego z krzyżowania rassy krajowéj z berneńską.

Nie mogła w końcu Komissja odmówić zaszczytnego uznania zasług wszystkich hodowców którzy przedstawili na wystawie swe bydło, odznaczające się pięknemi zaletami, a przekonywające o znajomości przedmiotu i zamiłowaniu téj ważnéj gałęzi gospodarstwa.

Za chów **owiec**:

P. *Ludwikowi Tabaczyńskiemu* za trzechletniego barana, odznaczającego się silną budową, wzrostem, spojnością i równością runa, a szczególniej nadzwyczajném bogactwem wełny, przyznano **Medal**.

P. *Karolowi Nitsche* za trzechletniego barana, odznaczającego się cienkością i wyrównaniem runa, tudzież szlachetnym charakterem wełny, **Pochwałę**.

Za **narzędzia i płody rolnicze**:

P. *Władysławowi Gołaszewskiemu* z *Targowisk*, za wszystkie przedstawione przez niego narzędzia, odznaczające się dokładnością, czystością i trwałością budowy, a zarazem nader umiarkowaną ceną, mianowicie za pług nakoleśny z krojem, odkładnicą, podeszwą i słupicą z lanego żelaza, a z lemieszem z żelaza stalowego; przedewszystkiém zaś uwzględniając prawdziwie obywatelską zasługę p. Gołaszewskiego jaką niezaprzeczenie położył, otwierając tak pożyteczny zakład w okolicy od fabryk narzędzi rolniczych oddalonéj, przyznano mu nagrodę w **Medalu**.

Bartłomiejowi Ganczarskiemu z *Orla* dóbr hr. Adama Potockiego, za extyrpator cały żelazny z 5 radełkami, bardzo dokładnie wyrobiony, udzielono **Pochwałę**.

P. *Ignacemu Łukasiewiczowi* Aptekarzowi w Jaśle, za kamfinę, oléj do machin, asfalt, gudrinę wyrobione z oleju skalnego, **Pochwałę**.

P. *Franciszkowi Trzecieskiemu* za odznaczające się dobrocią materjału i staranném wykuciem żelazo z jego hamerni w Uściu ruskiém, **Pochwałę**.

Na zaszczytną wzmiankę zasłużyły:

Żyto olbrzymie jare p. *Franc. Trzecieskiego* z Gorajowic, zboża p. *Teofila Ostaszewskiego* z Wzdowa, p. *Kazimierza Gorajskiego* z Umieszcza, p. *Piotra Tarnawskiego* z Kozłówka i piwo *hr. Józefa Załuskiego* z Siedliszowic.

Po ogłoszeniu tych nagród i przedstawieniu Zgromadzonym zwierząt premiowanych, przystąpiono do publicznego losowania zakupionych z wystawy przedmiotów, którego rezultat był następujący:

1) Koń skarogniady roczniak zakupiony od p. Ludwika *Tabaczyńskiego* za 150 złr. wygr. X. Konst. Buchwald Prob. w Dobrzechowie na Nr. 366.
2) Jałówka czarno-srokata od p. *Gołaszewskiego* za 40 złr. wygrał p. Zygmunt Pruszyński na Nr. 131.
3) Bujaczek czarno-srokaty, od p. *Wł. Kaczkowskiego* za 60 złr. wygr. p. Felicja Dobrzyńska na Nr. 204.
4) Jałówka szada od p. *Paszkowskiego* za 60 złr. wygr. Bar. Ignacy Konopka na Nr. 214.
5) Jałówka płowo-srokata od p. *Domina Krukera* za 50 złr. wygr. p. Zygmunt Pruszyński na Nr. 133.
6) Jałówka czarna od X. *Dutkiewicza* za 50. złr. wygr. p. Maxymilian Marszałkiewicz na Nr. 256.
7) Jałówka czerwono-srokata od p. *Reitzensteina* za 70 złr. wygr. p. Ferdynand Ramult na Nr. 551.
8) Buhaj czarno-srokaty od P. *Trzecieskiego* za 60 złr. wygr. p. porucznik Strzelecki na Nr. 266.
9) Buhaj czarno-srokaty od p. *Ostaszewskiego* za 120 złr. wygr. p. Pełczyńska na Nr. 729.
10) Buhaj czarno-srokaty od p. *Kotarskiego* za 80 złr. wygr. p. Kotarska na Nr. 217.

11. Młynek do śrótowania zboża od P. *Fosiewicza* za 70 złr. wygr. p. kapitan Pellegrini na Nr. 112.
12) Kolce do pługa poprawne od p. *Gołaszewskiego* za 8 złr. wygr. p. Feliks Morski na Nr. 317.
13) Ruchadło poprawne od *tegoż* za 12 złr. wygr. Hr. Dzieduszycka na Nr. 152.
14) Pług do oborywania od *tegoż* za 15 złr. wygrał p. Józef Bochniewicz na Nr. 662.
15) Pług z kolcami od kowala *Wilczyńskiego* z Niegłowic za 15 złr. wygr. p. Tytus Bobrowski na Nr. 71
16) Sukno na podłogę od *Michała Wojdy* włość. z Wojaszówki, za 4 złr. 40 kr. wygr. X. Tokarski na Nr. 122.
17) Maśniczka szklanna do robienia masła od Braci *Podgórskich* za 12 złr. wygr. p. Grünspan na Nr. 121.
18) Centnar żelaza z hamerni p. Fr. *Trzecieskiego* za 10 złr. wygr. Hr. Moszczeńska na Nr. 274.

Na tém zakończono tę uroczystość rolniczą. Komisja delegowana do urządzenia wystawy gospodarczéj w Jaśle wywiązawszy się z otrzymanego polecenia, odniosła silne przekonanie, że wystawa niniejsza przez publiczność gospodarczą z zadowolnieniem przyjętą została, daléj, że mimo ucisku, w jakim teraz gospodarstwo wiejskie w ogóle zostaje, w ziemianach naszych szczeréj chęci do popierania celów Towarzystwa naszego nie brakuje; a nakoniec, że ufność w roztropne kierowanie sprawami tego Towarzystwa coraz więcéj się wzmaga.

Rachunek funduszów wystawy.

Przychód:

Ze sprzedaży losów 704 po złr. 2	złr. 1408	kr. —
Za wstępne na wystawę	„ 54	kr. 50
Razem	złr. 1462	kr. 50

Rozchód:

Urządzenie miejsca na wystawę	złr. 214	kr. 40
Magistratowi wynagrodzenie za różne rekwizyta	złr. 50	kr. —
Zakupno przedmiotów do losowania	złr. 886	kr. 40
Nagrody oraczom. czeladzi przy bydle i t. d.	złr. 65	kr. —
Wynagrodzenie pisarza i koszta kancelaryjne	złr. 43	kr. 28
Druki, bilety, poczta	złr. 50	kr. 42
Wydatki rozmaite	złr. 103	kr. 47
razem	złr. 1414	kr. 17

Pozostałe złr. 48 kr. 33 odesłano do kassy Towarzystwa.

Biesiadecki. Franciszek Trzecieski. Alex. Gorajski.

Korrespondencja.

Warszawa w grudniu 1858 r.

Z miasta, nie ze wsi, dziś do Czytelników Tygodnika przemawiane, bo teraz zimą wieś odpoczywa a miasto całém swém życiem oddycha. Lecz jakież to życie miejskie, jak różne od wiejskiego, chociaż siłą wsi podtrzymywane!? — Słusznie wyrzekli nasi mędrcy, że wieś stworzoną została przez Boga a miasto przez ludzi. To też dzieło boskie jest doskonalsze i milsze od dzieła ludzkiego. Na wsi przyroda nad wszystkiém panuje, a w mieście sztuka jest podstawą życia. Wprawdzie i sztuka może być piękną, a nawet i doskonałą, lecz nigdy nie wyrówna piękności i doskonałości przyrody. A jednak ludzie nęcą się i garną do miasta, szukając jedni bogactwa umysłowego, drudzy bogactwa materjalnego. Oba bowiem rodzaje bogactw zwykle obierają swe siedliska w mieście, dokąd wszyscy jak do niewyczerpanego źródła udają się, niosąc w zamian produkt wiejski lub tylko pracę i dobre chęci. Jeśli gdzie w świecie, to w mieście najwięcéj jest takich handlarzy, którzy chcą nabyć bogactwa w zamian za wszelki zły towar, jakim jest próżniactwo, oszustwo, zła wola i wszelki rodzaj krzywdy ludzkiéj. Ztąd też w miastach obok ludzi światłych, pracowitych i pożytecznych dla ogółu, niemało spotykamy próżniaków, włóczęgów, żebraków i innego rodzaju darmozjadów. Pomiędzy tymi ostatnimi trafiają się nawet i tacy, którzy na pozór są pracowitymi, a nawet nauki nie zdaje się im braknąć, lecz pod cienką i przezroczystą zasłoną ich pracy i światła przebija szkaradna dążność materjalna, gotowa w pomyślnym razie poświęcić wszystko najświętsze dla garści złota lub dla zajaśnięcia choćby na chwilę błyszczącym szychem. Dla tego trudno jest żyć spokojnie w mieście wśród tylu różnorodnych istot, rozmaite, niepojęte częstokroć dążności przedsiębiorących. Im przeto jest większe miasto, tém więcéj jest w niém rozmaitych ludzi i tém większą ostrożność w każdym kroku życia zachować należy.

Ciekawym byłby obraz działań i fizyognomji osób wydatniejszych na bruku miejskim, zwłaszcza naszéj stolicy, lecz ten za wielkim byłby do tego pisma, nakreślenie więc onego pozostawiamy dziejopisom i kronikarzom.

Cała Europa pracuje nad wielkiém dziełem szczęścia ludów; nasz kraj, choć biernie, także bierze udział w tém przedsięwzięciu. Rząd tutejszy zamierza oczynszować wszystkich włościan, zająć wszystkie lasy pod swój nadzór, podwyższyć płace urzędnikom, odstąpić prywatnym przedsiębiorstwom wszystkie zakłady przemysłowe i ułatwić kommunikacje w kraju tak lądowe jak i wodne. Wszystkie te błogie zamiary Rządu Towarzystwo rolnicze podchwyca i rozwijaniem gałęzi ich ułatwia uskutecznienie całości. Praca to wielka i mozolna, ale dobry skutek będzie dostateczném jéj wynagrodzeniem. Nie wieleśmy dotąd dokazali z dobremi chęciami, bo kapitały bezczynne spoczywają, a póki się one nie poruszą na wsparcie większości biednéj, póty dobre chęci, a choćby najlepsze usiłowania niedaleko postąpią. Lud czeka oświaty, ale trudno jéj się doczekać, bo szkół mamy mało i do tych wstęp trudny, a choć kto wstąpi do tych świątyń mądrości, oleju nie-

wiele w nich znajdzie i tylko z cielęcia na wołu wyrośnie. Zaradziłaby temu niedostatkowi taniość dzieł użytecznych i dla ludu potrzebnych, lecz gdy kapitaliści wolą grać na giełdzie zagranicznéj niż szukać uczciwego procentu w założeniu księgarń, to też wszystkie przedsiewzięcia dobro ogółu na celu mające tępo u nas postępują, bo przez pomrokę cały kraj zasłaniającą ani się przejrzeć ani też poznać nie możemy. Cóż nam wszystkim po tém, że ktoś w kraju naszym może po królewsku wystąpić, dać świetny bal lub ucztę, kosztowną illuminację lub fajerwerk urządzić; kiedy to wszystko jest tylko oznaką próżności, a żadnéj ztąd korzyści ogół osiągnąć nie może?! — takie wystąpienie świetne zawsze nazwiemy marnotrawstwem.

Właściciele dóbr spieszą się z zaciągnięciem pożyczki od Skarbu, lecz czy ta pożyczka postawić potrafi ich gospodarstwo i interesa na stopie przyzwoitéj, i czyli nie pójdą te pieniądze nad Sekwanę lub nad Tyber.. czas to pokaże. Wiemy tylko, że wielu z właścicieli dóbr spieszy się z hurtową sprzedażą swych lasów, póki ukaz oczekiwany tego im nie wzbrania. Spieszmy się z rozrządzeniem swéj własności; niech świat wié, że umiemy być panami, a gdy zechcą rozciągnąć nad nami ojcowską opiekę Rządu, wówczas śmiać się będziemy z naszéj mądrości i zarazem z biedy i nędzy. Są wiadomości z Gdańska, że cały zapas tameczny drzewa naszego wyprzedany został; otworzyło się więc pole dla naszych żydków zarabiać krocie na drzewie z lasów polskich.

Szkoda, że nie ma w Królestwie *towarzystwa leśnego*, któreby bliżéj wniknęło w potrzebę gospodarowania rządnego w lasach prywatnych.

Towarzystwo leśne w Galicji zachodniéj także osierocone zostało wyjazdem p. Alberta Thieriota prezesa towarzystwa z Krakowa do Presburga. Był to mąż potrzebny dla Galicji, którą szczerze pokochał i swém światłem w drodze właściwéj oświecał wszystkich tamecznych mieszkańców. Przed opuszczeniem Krakowa w zeszłym miesiącu p. Thieriot tak do nas pisał: „Bardzo mi niemiło opuszczać Galicję, bo się boję, aby gospodarstwo leśne przez to nie ucierpiało. Jeśli następcą moim będzie nieznający języka i stosunków krajowych, co bardzo łatwo zdarzyć się może, trzeba będzie długiego czasu, aby pozyskał zaufanie obywateli i aby się poznał z miejscowością oraz potrzebami kraju, a tym czasem dawny nieład powoli wróci. Nawet boję się o istnienie Towarzystwa leśnego, gdy wiele zależy od zaufania członków w przewodniczącego, a dotąd prawie sam jeden pracowałem, bo wszyscy radzi byli gotową rzecz otrzymać. Jeśli Towarzystwo upadnie, to Galicja wystawi sobie *Testimonium paupertatis* (świadectwo ubóstwa) i wstyd będzie, że nikt nie ma tyle chęci ani poświęcenia, do dalszego prowadzenia tak pożytecznéj instytucji. Już teraz zaczynają objawiać się oppozycje do téj pory milczące, oraz ubiegania się o prezesostwo ze strony ludzi ambitnych lecz niezdatnych. Szczególna rzecz, że tak ważna sprawa publiczna nie znajduje poparcia u właścicieli, chociaż oni przyznają, że już są widoczne dobre skutki działań Towarzystwa, ale sami nie są w stanie, lub prosto powiedziawszy, nie chcą własnemi siłami tę instytucję utrzymywać. Zasmuci mnie to, gdy ujrzę długoletnią pracę straconą."

Czyliż te wyrazy nie są dowodem życzliwości pana Th. dla Galicji?! czy nie warto je wziąść bliżéj do serca i podtrzymaniem zbawiennéj instytucji dowieść byłemu jéj prezesowi, że kraj umié oceniać jego poświęcenia się i właśnie postępuje daléj drogą przezeń wskazaną do zupełnéj doskonałości.

A. P.

MAŁY PRZYCZYNEK DO HISTORJI ROLNICTWA POLSKIEGO

udzielił

Adam Mieczyński.

(*Dokończenie zob. Nr. 41, 42 i 43 Tygodn.*)

WYDZIAŁ PIĄTY.

Rzeczy różnéj treści.

105. Pamiętnik rolniczy warszawski — Rok 1817 4ry części.
106. Apteczka końska z przyłączeniem uwag nad ospicą owiec, oraz z przydatkiem figur do anatomii końskiéj należących. Tomów 2. in 8vo w Warszawie r. 1796.
107. Arytmetyka praktyczna z tablicami do układania regestrów gospodarskich.
108. Budowanie wiejskie, dziedzicom dóbr, possesorom, toż wszystkim jakążkolwiek zwierzchność po wsiach i miasteczkach mającym do uwagi i praktyki podane. z figurami in 8vo.
109. Cegielnia nowa wynalazku Aignera architekta warszawskiego. z figurami.
110. Dobra gospodyni czyli fundamenta ekonomii gospodarskiéj, osobom młodym do tego stanu zabierającym się potrzebne. in 12.
111. Doświadczenia w gospodarstwie, ogrodnictwie, rękodziełach, w lekarstwach wiejskich etc. z ustanowionych na to po niektórych krajach społeczności akademickich, z różnych autorów i manuskryptów domowych zebrane. Wydanie 4te. Tom. 2. in 8vo.
112. Dykcjonarz powszechny medyki, chirurgii i sztuki hodowania bydląt, czyli lekarz wiejski zawierający rozciągłe wiadomości wszystkich części sztuki lekarskiéj, dokładne i najszczególniejsze opisy zażywanych roślin, sposoby ratowania zdrowia

ludzkiego i leczenia chorób bydlęcych. z francuzskiego. Tomów 9 in 8vo.

113. Dzieła ekonomiczne X. K. Kluka najpilniéj ułożone, stosownie do użytków krajowych. Tomów 12.

114. Dzieło doręczne dla gospodyń miejskich i wiejskich, tudzież dla służących folwarcznych z przyłączonemi sposobami leczenia chorób bydlęcych i przydanym zbiorem praktycznym gospodarstwa wiejskiego i domowego, z francuzkiego p. Gaçon-Dufour in 8vo.

115. Dziennik ekonomiczny Zamojski, zawierający naukę ekonomiczną w systematycznym związku ułożoną. Technologją to jest: o przerabianiu wszelkich produktów na zysk i użytek gospodarzy; mechanizm i budownictwo wiejskie to jest: o różnych narzędziach i machinach w gospodarstwie potrzebnych, o młynach, tartakach, sieczkarniach i t. d. z objaśnieniem na figurach; uwiadamiania o różnych sposobach gospodarstwa zagranicznych narodów, nowe doświadczenia i wynalazki gospodarskie tak krajowe jako i zagraniczne, ich skutki i pożytki. — Dzieło zupełnie ukończone. Tomików 18.

116. Gospodarstwo polityczne in 4to.

117. Gospodarstwo prawdami istotnemi i doświadczeniem rzeczywistém stwierdzone a do użycia krajowego stosowane. Tomów 2.

118. Informacja praktyczna o paleniu wódki, pędzeniu dobrych alembikowych gorzałek, z przyłączonem wraz sposobami robienia różnego gatunku przednich essencji.

119. Kalendarz rolniczy i gospodarski przez Brandler napisany a przez X. G. Kniażewicza przetłomaczony.

120. Obserwacje ekonomiczne czyli reguły gospodarskie w biegu każdego roku zachowane, z przydaniem pożytecznych wiadomości tak dla wygody gospodarzy jako różnéj kondycji z różnych autorów zebrane. w Łowiczu r. 1769.

121. O zakładaniu folwarków w stylu Szkockim zastosowanym do Anglii, dzieło napisane przez Laudon F. L. S. w języku angielskim, na polski przełożone przez Biernackiego Czł. Tow. R. W. 1817 roku.

122. O ospie owczéj i środkach zmniejszenia jéj szkodliwych skutków. Dziełko nader użyteczne, w niemieckim języku przez P. Mogala w Wrocławiu w końcu roku 1815 napisane, przez Antoniego Trębickiego Czł. Tow. R. P. na polski język z uwagami tego światłego i doświadczonego gospodarza polskiego przełożone i w początku r. b. na widok publiczny wyszłe. w Warszawie in 8vo stron. 60.

123. O gospodarstwie w ugorze — informacja dla ekonomów względem uprawy traw i warzyw na paszę i użycia potrzebnych w niéj narzędzi przez tegoż. w Warszawie. 1817.

124. Rada pożyteczna, to jest wybór doświadczonych wynalazków dla miejskiego i wiejskiego gospodarstwa. w Wrocławiu. 1817.

Powyższy spis dzieł zbierany był w ciągu lat *dwunastu.* Za wskazówkę do wynajdowania służyły spisy księgarskie na okładkach wydawanych dzieł zwykle pomieszczane, oraz Bibliografia książek rolniczych starannie prowadzona w wydaniach pierwiastkowego Towarzystwa rolniczego Warszawskiego od roku 1811 — 1817. —

Warszawa d. 11 listopada 1858.

Mieczyński Adam.

Rozmaitości.

O siewie pszenicy. W południowéj Francji robiono doświadczenia, jaka jest najwłaściwsza głębobość w któréj zasiane być winno ziarno pszenicy. Pokazało się, że zasiana na 55 millimetrów (m. w. 2" wied. = $2^1/_3$" warsz.) głęboko, wydała w przecięciu plon najlepszy. Ze 140 ziarn na 55 millim. w ziemi zagrzebanych, zebrano 36,480 ziarn, podczas kiedy na tém samém polu głębiéj lub płyciéj zasiane nierównie mniéj zrodziły.

Wedle doświadczeń wykonanych w Anglji, w roli należycie przysposobionéj, każde ziarno pszeniczne, jeżeli leżeć będzie jedno od drugiego na trzy stopy oddalone, jest w stanie wydać 80 kłosów po 50 ziarn każdy, a więc dać 4,000 ziarn plonu. Tym sposobem uprawiony akr pola, wydałby z 2 pint nasienia (= mniéj niż $1^1/_5$ kwarty) 10 kwarterów (23 kor. $20^1/_2$ garn. krak.) plonu. (Według powyższego, wyszłoby na morg austr. $1^{68}/_{100}$ kwart krak. nasienia, a zbiór z morga wynosiłby kor. 33 garn. $19^1/_2$.)

Surrogat guana. Dla łatwości z jaką każdy sporządzić ją sobie może, zalecają następującą mięszaninę: 305 funtów mączki kościanéj, 97 funtów siarczanu amoniaku, 19 funtów najczystszego potażu (*Perlasche*) albo 78 funt. popiołu drzewnego, 78 funt. soli, 19 funt. suchego siarczanu sody, 24 funty saletrzanu sody i 40 funt. surowego siarczanu magnezji. (*Fr. Bl.*)

Marcelli Jawornicki Redaktor odpowiedzialny.— Nakładem Redakcji. — W druk. Czasu.— za Rządzcę. St. Gralichowski.